

V. Mareš: Tři emigrace armádního generála Aloise Lišky

Vánoce roku 1939 byly poslední pro rodinu Liškovu, kdy otec, matka a obě děti seděli společně u svátečního stolu. Od 6. února 1940 hledalo gestapo pana plukovníka, několikrát během roku provedli přepad ve vilce ve Staré Boleslavi se stále se opakujícími dotazy. Co víte o otci, stýká se s vámi, podává vám někdo zprávy? Uplynul rok a nastaly Vánoce 1940. Všichni tři se snažili co nejméně myslet

no to, že nadešel štědrovečerní svátek. Pojedli téměř chvatně, povídali si a vzpomínali na loňské otcovo pohnutí i na putování za půlnoční mši do brandýského kostela Obrácení sv. Pavla. Pak se rozhodli, že nejlépe bude, když se pokusí smutné hodiny zaspat. Okolo půlnoci je vyrušilo drnění zvonku o zuřivý štěkot věrného vlčáka Haryka.

K zahradní brance šla odvážně Vlasta, zatímco Jarka zůstal v ložnici u maminky. No chodníku stáli dva chlapi v kožených kabátech a kloboučkách se sklopenou střechou. Ve slabém světle baterky zahlédla modravý odlesk pistolí. Až se v ní zatajil dech!

"Gestapo!" vyštěkl no ni hrubý hlas. "A zavřete toho psa, nebo ho zastřelíme! Tak a teď jděte před námi dovnitř!"

S pistolí nasazenou mezi lopatky je Vlasta musela provést celým domem od půdy až po sklepy. V pokojích zotvírali všechny skříně, nahlédli do všech zákoutí. A při tom stále stejné dotazy, kde je otec, kdy zde byl naposledy, mají-li o něm nějaké zprávy. Konečně odjeli dopálení z neúspěšného zásahu. Dlouho se Liškovi vzpamatovávali z té neblahé návštěvy. Matka skoro omdlela, seděla celou dobu prohlídky na posteli a slabostí se nemohla postavit no nohy. Ale děti ji uklidňovaly, vždyť ten vpád gestapa znamená, že otce nechytli, že už je asi za hranicemi, protože jinak by o sobě podal i sebemenší zprávičku. Toto těšínské jablíčko bylo nakonec vánočním dárkem.

Mimořádně tuhá zima pokračovala i po svátcích o chod Liškovy rodiny se pomalu vracel do zajetých kolejí. Vlasta po maturitní zkoušce v květnu 1941 navštěvovala v Praze jazykovou školu, maminka se starala o domácnost a Jarka byl od září už kvintánem brandýského gymnázia. Scházely mu zakázané spolky Sokol a Skaut, a tak se upnul především no muziku. Dokonce natolik, že když v lednu 1942

odvezli jeho oblíbeného učitele o regenschoriho staroboleslavských kostelů Josefa Klazara náhle do Prahy na operaci, pomáhal jeho dceři Aničce, studentce pražské konzervatoře, vést vyučování. Ta si vzala na starost klavíristy. Jarka zase učil malé houslisty. Navíc se věnoval komorní hře. Ještě po létech vzpomínali jeho spoluhráči na klavírní trio. Spolužák Pepík Němeček byl výborným klavíristou, jiným z gymnazistů byl Jarka Hovorka, talentovaný violoncellisto a pozdější znamenitý pražský lékař a spisovatel.

Do této zdánlivé pohody zasáhly po Heydrichově smrti velké tragédie. Lidice a Ležáky, popravy a hromadná zatýkání. Všichni četli s úděsem zprávy o nelítostných popravách. I Liškovi se nemohli smířit se ztrátou celé řady známých i otcových kolegů. Navíc přicházely zprávy, že gestapo zatýká celé rodiny uprchlíků a odváží je neznámo kam. Pak se ukázalo, že někteří skončili v internaci ve Svatobořicích, jiní směřovali do Terezína a odtud dál do koncentračních táborů.

Na 6. července 1942 došly Liškovům tři obsílky - dostavit se na Gestapo do Mladé Boleslavi. Strohá pozvánka zasvištěla jako bič! Pěkně si je s německou důkladností rozdělili po hodinách. No sedmou ráno paní Liškovou, na osmou Vlastu a na devátou Jarku. Protože na tak časnou hodinu neměli spojení, rozhodla maminka, že pojedou taxíkem. Nastala tragikomická situace, kdyby se nejednalo o tak vážnou věc. Bylo asi málo vězňů, kteří zahájili své strastiplné putování po německých věznicích a lágrech taxíkem. Zatím očekávali výsledky podobné těm, kterými procházeli doma při návštěvách gestapa v minulých letech. Počítali s tím, že se do večera vrátí do Staré Boleslavi, a domluvili se dokonce, na které lavičky v parku no sebe počkají.

Všechno ale bylo jinak. Po výsledku, po sepsání osobních dat a po nezbytném fotografování je jednotlivě odvezli do mladoboleslavské věznice, každého do jiné cely. Zde vládl smutně proslulý esesák Schumann, kdysi vyučený holič.

Odtud je třetí den odvezli ve dvou autech do Prahy. V jednom seděla Vlasta s Jarkou, ve druhém paní Lišková s paní Hykovou, manželkou důstojníka, který také emigroval. Zakázali jim spolu mluvit, jen očima si naznačili, že projíždějí domovem. To když míjeli známé ulice a domy ve Staré Boleslavi. Jarka se nepatrným gestem optal Vlasty, zda je snad neodvážejí do Prahy na popravu. Ale ne, podobně ho uklidňovala Vlasta, ale co mohla vědět? Cesta skončila v Pečkově paláci. Nadešlo obávané čekání v hrůzně proslulém biografu, opět výsledky, protokoly, fotografování a nakonec cela na Pankráci.

Ve Staré Boleslavi zatím gestapo rabovalo Liškův dům. Odvedli také vlčáka Haryka. Jak později vyprávěli sousedi, šel ten pes, asi po nějaké injekci, s hlavou svěřenou, jako kdyby i on vycítil, že se nad jeho pány zatahuje smyčka osudu.